

Veniturile și cheltuielile populației (Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice)

Metadate

Biroul Național de Statistică (BNS)

1. Informație de contact
1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS
Direcția statistică socială și a nivelului de trai
1.2. Persoana de contact
Ala Negruța , șef direcție tel.: 40 30 78 e-mail: ala.negruta@statistica.md
2. Actualizarea metadatelor
2.1. Ultima certificare a metadatelor
15.02.2010
2.2. Ultima actualizare a metadatelor
15.02.2010
3. Prezentarea statistică
3.1. Descrierea generală
<p>Datele statistice privind veniturile și cheltuielile populației sunt obținute în baza cercetării statistice în gospodării Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC).</p> <p>Obiectivul principal al CBGC este determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor, cheltuielilor, consumului, condițiilor de trai și a altor indicatori. Informația colectată în cadrul acestei cercetări permite identificarea categoriilor de gospodării/persoane defavorizate și analiza impactului diferitor programe și politici asupra situației socio-economice a populației. Totodată, CBGC informația necesară pentru determinarea ponderilor utilizate la calcularea IPC, evaluarea consumului final al gospodăriilor casnice și măsurarea sărăciei și a excluderii sociale.</p> <p>CBGC se realizează pe un eșantion de locuințe și, respectiv, gospodării, din mediul urban și rural, ales în mod aleator din toate raioanele țării, inclusiv municipiul Chișinău.</p> <p>Fac obiectul cercetării toate persoanele din cadrul gospodăriilor selectate, inclusiv persoanele temporar absente sau plecate pentru o perioadă mai îndelungată, dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria și participă integral sau parțial la bugetul gospodăriei din care fac parte.</p>
3.2. Concepte și definiții
3.2.1. Definiții
<p>Veniturile disponibile ale populației reprezintă totalitatea mijloacelor bănești și în natură provenite din activitatea salariată și pe cont propriu, de la realizarea producției agricole din gospodăria auxiliară, venit din proprietate, pensii și alte prestații sociale, și alte transferuri curente (inclusiv mărfuri și sume bănești primite din afara gospodăriei).</p> <p>Veniturile disponibile după tip pot fi bănești și în natură:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Veniturile bănești</i> reprezintă mijloacele bănești încasate de către populație din diferite surse de proveniență și pentru care nu există obligația de restituire;- <i>Veniturile în natură (evaluate în lei)</i> reprezintă atât contravaloarea consumului din resursele proprii ale gospodăriei (gospodăria auxiliară, stocuri, etc.), cât și contravaloarea veniturilor în natură obținute de la locul de muncă, studii, persoane particulare, prestații sociale etc. Evaluarea în lei se efectuează la prețurile medii de cumpărare a produselor în perioada de referință.

Veniturile disponibile după sursa de formare se divizează în:

- **Venituri din activitatea salarială** se consideră veniturile încasate ca salarii, sporuri, prime, alte drepturi salariale prevăzute de lege sau prin contracte colective de muncă pentru timpul efectiv lucrat în programul normal de lucru și în cel suplimentar, precum și alte drepturi salariale. La aceste venituri se atribuie de asemenea și contravaloarea produselor și serviciilor acordate în contul drepturilor salariale.
- **Venituri din activitatea individuală agricolă** reprezintă venitul net din vânzarea producției agricole proprii, precum și contravaloarea consumului provenit din resursele agricole proprii, ne comercializate.
- **Venituri din activitatea individuală neagricolă** se consideră venitul net din diverse tipuri de activități neagricole pe cont propriu. La aceste venituri se atribuie de asemenea și sumele încasate de la realizarea produselor finite din activitățile individuale de muncă, precum și profitul obținut de către populație în urma activităților de comerț-intermediere.
- **Venituri din proprietate** – mijloacele bănești încasate de către populație în formă de dobânzi din depunerile bancare și de la creditele oferite persoanelor fizice; dividende și vânzări de acțiuni; rente de la darea în chirie a bunurilor, ce nu țin de activitatea de producere (imobil, mijloace de transport, bunuri de folosință îndelungată etc.).
- **Venituri din prestații de protecție socială** cuprind pensiile pentru limită de vârstă, de invaliditate și de urmaș; alocații sociale; indemnizațiile pentru incapacitate de muncă; indemnizațiile unice (pentru nașterea copilului, în caz de deces, pentru îngrijirea bolnavilor); îngrijirea copilului în vârstă de până la 1,5/3,0 ani, pentru copiii mamelor cu mulți copii și cele singuratice care au copii în vârstă de până la 16 (18) ani; indemnizații pentru veterani și văduve de război; burse; ajutoare în caz de deces; compensații nominative etc.
- **Alte venituri** – pensii alimentare; mijloace bănești și mărfuri primite gratis, mijloacele bănești încasate de la asigurarea vieții, averii personale, etc.

Cheltuielile de consum ale populației corespund cheltuielilor în bani și în natură pentru necesitățile de curente de consum ale gospodăriei: produse alimentare, procurarea mărfurilor nealimentare și plata serviciilor.

Cheltuielile de consum ale populației în funcție de destinația acestora se divizează în:

- **Cheltuieli pentru produse alimentare** – totalitatea cheltuielilor pentru cumpărarea produselor alimentare consumate, precum și contravaloarea consumului uman de produse alimentare din resursele proprii ale gospodăriei.
- **Cheltuieli pentru băuturi alcoolice, articole de tutungerie** – totalitatea cheltuielilor pentru cumpărarea băuturilor alcoolice, a tutunului și accesoriilor pentru fumat, precum și contravaloarea consumului de aceste produse din resursele proprii ale gospodăriei.
- **Cheltuieli pentru îmbrăcăminte și încălțăminte** – totalitatea cheltuielilor pentru procurarea îmbrăcăminte și a încălțăminte, precum și cheltuielile efectuate pentru plata serviciilor ce țin de confecționarea și repararea acestora.
- **Cheltuieli pentru întreținerea locuinței** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru chirie, energie, apă și alte servicii comunale, precum și cheltuielile ce țin de amenajare și reparație a locuinței.
- **Cheltuieli pentru dotarea locuinței** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru dotarea și înzestrarea locuinței cu diverse mărfuri de folosință îndelungată, articole de menaj, precum și plata serviciilor ce țin de întreținerea acestora.
- **Cheltuieli pentru îngrijire medicală și sănătate** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea medicamentelor, aparatelor medicale, obiectelor sanitare și de igienă, plata serviciilor medicale și a tratamentului spitalizat.

- **Cheltuielile pentru transport** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea mijloacelor de transport auto-moto, piese de schimb, servicii ce țin de deservirea și repararea acestora, precum și plata diverselor servicii de transport.
- **Cheltuieli pentru comunicații** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru achitarea serviciilor poștale, de telecomunicație, precum și cheltuielile ce țin de deservirea aparatelor de telecomunicație.
- **Cheltuieli pentru agrement** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea obiectelor de menire social-culturală, pentru odihnă și sport; a producției imprimate (manuale, material didactic, ziare, articole de birotică etc.); inclusiv plata diferitor activități culturale și a serviciilor de turism, etc.
- **Cheltuieli pentru învățământ** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea manualelor, rechizitelor școlare, etc., precum și plățile pentru achitarea serviciilor de educație, inclusiv activități extrașcolare și servicii de mediere.
- **Cheltuieli pentru hoteluri, restaurante, cafenele etc.** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru cazare și alimentație în afara gospodăriei în diferite localuri specializate.
- **Alte cheltuieli** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea articolelor de igienă și cosmetică, articolelor de galanterie; achitarea serviciilor de asigurare a vieții, imobilului, mijloacelor de transport etc.; banii de buzunar; mijloacele bănești oferite ca cadou unor persoane particulare etc.

Gospodăria casnică (sau gospodăria) - un grup de două sau mai multe persoane care locuiesc împreună în mod obișnuit, având, în general, legături de rudenie și care au un buget comun, participând integral sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea acestora, sau persoana care locuiește și se gospodărește separat și nu aparține altei gospodării.

Gospodărie cu copii se consideră gospodăriile în componența cărora sunt copii în vârstă de pînă la 18 ani.

Cupluri familiale- se consideră gospodăriile formate din cupluri cu sau fără copii necăsătoriți.

Persoane solitare- gospodăriile formate dintr-o singură persoană care nu are rude, precum și cele care au rude, însă locuiesc permanent aparte de ele și nu au un buget comun sau legături materiale.

Gospodării din mai multe nuclee familiale- se consideră gospodăriile formate din mai multe cupluri cu sau fără copii necăsătoriți, sau un părinte cu copii necăsătoriți

Coeficientul Gini- stabilește gradul de deviere a repartiției efective a veniturilor/cheltuielilor după grupe egale de populație de la linia repartiției uniforme a veniturilor/cheltuielilor. Mărimea statistică a coeficientului variază de la 0 la 1, egalîndu-se cu 0 – egalitate totală a veniturilor/cheltuielilor la toate grupele de populație; la 1 – inegalitatea totală, cînd tot venitul/cheltuielile aparține unei persoane.

Quintila- este una din cele patru valori ce divizează seria de frecvențe în cinci părți egale, astfel încît, primele 20% (quintila I) reprezintă populația cu cele mai mici venituri/cheltuieli, iar ultimele 20% (quintila V) cu cele mai mari venituri/cheltuieli.

Decilă – este una din cele nouă valori ce divizează seria de frecvențe în zece părți egale, astfel încît, primele 10% (decila I) reprezintă populația cu cele mai mici cheltuieli, iar ultimele 10% (decila X) cu cele mai mari cheltuieli.

Ritmul de creștere a veniturilor/cheltuielilor de consum – reprezintă evoluția în timp a veniturilor/cheltuielilor de consum și pentru calcularea acestuia se utilizează două valori ale aceluiași indicator înregistrat în unități de diferite de timp.

3.2.2. Unitatea de măsură

Valorile absolute în lei - veniturile, cheltuielile totale inclusiv după sursă de formare și tip

Valori relative în % - ritmul de creștere/descreștere a veniturilor/cheltuielilor, structura veniturilor/cheltuielilor

3.2.3. Formula de calcul

Valorile absolute ale veniturilor/cheltuielilor reprezintă valori medii lunare pe un membru al gospodăriei casnice, fiind calculate prin divizarea veniturilor/cheltuielilor totale ale colectivității la numărul de unități (membri ai gospodăriilor) din colectivitatea dată.

$$V = \frac{\sum_{i=1}^n V_i}{\sum N} * 100$$

unde:

V_i – veniturile/cheltuielile totale ale gospodăriei i ,

N – numărul de persoane în colectivitatea cercetată

Ritmul de creștere a veniturilor/cheltuielilor de consum

$$V_{1/0} = \frac{V_1}{V_0} * 100$$

unde:

V_1 – veniturile/cheltuielile de consum medii pe o persoană în perioada 1,

V_0 – veniturile/cheltuielile de consum medii pe o persoană în perioada 0

Coefficientul GINI (G)

$$G = 1 + \frac{1}{n} - \frac{2 \times (y_1 + 2y_2 + 3y_3 + \dots + ny_n)}{n^2 \times \bar{y}}$$

unde:

n - numărul de persoane în perioada analizată;

$y_1, y_2, y_3, \dots, y_n$ - venitul mediu pe o persoană în această perioadă;

\bar{y} - venitul mediu al colectivității general

3.3. Clasificările utilizate

Cheltuielile de consum sunt grupate conform Clasificării Cheltuielilor pentru Consumul Individual, aliniat la clasificarea internațională COICOP. Clasificarea națională utilizată asigură comparabilitatea datelor la nivel de 12 grupe majore. Conform acestei clasificări distingem următoarele grupe de mărfuri și servicii:

- Produse alimentare
- Băuturi alcoolice, articole de tutungerie
- Îmbrăcăminte și încălțăminte
- Întreținerea locuinței
- Dotarea locuinței
- Îngrijire medicală și sănătate
- Transport
- Comunicații
- Agreement
- Învățământ
- Hoteluri, restaurante, cafenele, etc.
- Diverse

Statutul socio-economic al gospodăriei se stabilește în funcție de sursa principală de venit a capului gospodăriei. Se disting următoarele categorii de gospodării conform statutului socio-economic:

- *Lucrători ai sectorului agricol* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit al capului gospodăriei este munca remunerată în sectorul agricol;
- *Lucrători ai sectorului neagricol* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit al capului gospodăriei este munca remunerată în sectorul non-agricol;

- *Fermieri* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit al capului gospodăriei este activitatea individuală agricolă;
- *Întreprinzători* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit a capului gospodăriei o constituie veniturile obținute din diverse activități pe cont propriu în sectorul non-agricol (comerț, business, meșteșugărit etc.);
- *Pensionari* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit al capului gospodăriei este pensia;
- *Alte* – gospodăriile pentru care principala sursă de venit al capului gospodăriei sunt diverse prestații sociale, venituri din proprietate, remitențe și alte venituri.

Statutul profesional: Persoanele sunt clasificate după statutul profesional în conformitate cu clasificarea internațională ICSE-93. Statut profesional reprezintă situația deținută de o persoană în funcție de modul de obținere a veniturilor prin activitatea exercitată și anume: salariați; non-salariați: patroni, lucrători pe cont propriu, ajutori familiari neremunerați, membri ai cooperativelor.

- *Salariat* este considerată persoana care-și exercită activitatea în baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială – indiferent de forma ei de proprietate – sau la persoane particulare (în baza unui contract sau a unei înțelegeri), în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc. Prin convenție cu acest statut au fost înregistrați și militarii în termen.
- *Patron* este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria unitate (întreprindere, agenție, atelier, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate angajează unul sau mai mulți salariați permanenți.
- *Lucrător pe cont propriu* este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja vreun salariat permanent, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați. Sânt încadrați la acest statut întreprinzătorii independenți (vânzători ambulanți, meditații, taximetriștii particulari etc.), liber-profesioniștii (muzicanții ambulanți, artiștii plastici, avocații), zilierii ocazionali, agricultorii individuali. Lucrătorul pe cont propriu poate avea salariați temporari.
- *Lucrător familial neremunerat* este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească este considerată o astfel de unitate. Dacă mai multe persoane dintr-o gospodărie lucrează în gospodăria agricolă proprie, una dintre acestea – de regulă, capul gospodăriei – este considerat lucrător pe cont propriu, iar ceilalți – lucrători familiari neremunerați.
- *Membru al unei cooperative* este considerată persoana care a lucrat ca membru al unei cooperative, unde fiecare membru are drepturi egale la luarea deciziilor, soluționarea problemelor de producție/realizare etc.

Educația: Nivelul de educație/instruire este în corespundere cu Clasificarea programelor educaționale din Republica Moldova, armonizată cu standardul respectiv internațional ISCED-97.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Gospodăriile casnice

3.4.2. Populația statistică

În sfera de cuprindere a CBGC intră toate gospodăriile/persoanele - cetățeni ai Republicii Moldova, cu domiciliul permanent în centrele de cercetare selectate.

Fac obiectul înregistrării toți membrii gospodăriilor selectate, inclusiv persoanele absente pentru o perioadă îndelungată (de peste 1 an), dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria din care fac parte.

Nu sunt cuprinse în cercetare persoanele care locuiesc permanent în următoarele instituții/unități de

<p>locuit în comun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îchisori - Case de bătrâni - Case pentru persoane cu handicap - Orfelinate - Cămine studențești
3.4.3. Geografică
CBGC se desfășoară pe întreg teritoriul țării, cu excepția localităților situate în partea stîngă a r.Nistru și m. Bender.
3.4.4. Temporală
Seriile de timp sunt disponibile începînd cu anul 1960.
3.5. Nivelul de dezagregare
<p>Datele rezultate din CBGC sunt <u>dezagregate</u> după: Medii de reședință (urban, rural);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zone statistice (Nord, Centru, Sud, m. Chișinău); ▪ Tipul gospodăriei în funcție de numărul de copii în gospodărie; ▪ Tipul gospodăriei în funcție de mărimea gospodăriei; ▪ Tipul gospodăriei în funcție de componența gospodăriei (cupluri familiale, persoane solitare, gospodării din mai multe nuclee familiale); ▪ Nivelul de instruire al capului gospodăriei; ▪ Sexul capului gospodăriei; ▪ Statutul socio-economic al gospodăriei; ▪ Quintile, decile. <p><u>Restricții:</u> În cazul dacă datele la nivel dezagregat conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.</p>
3.6. Periodicitatea diseminării
Trimestrială și anuală
3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)
Trimestrial - în decurs de un trimestru după trimestrul de raportare.
Anual – luna aprilie după anul de resort.
3.8. Revizuirea
Datele anuale sunt finale la prima diseminare, iar cele trimestriale pot fi ajustate la etapa de definitivare a datelor anuale.
3.9. Perioada de referință
Perioada de referință pentru marea majoritate a informației colectate în cadrul CBGC este luna de referință. Pentru anumite întrebări există și alte perioade de referință: ultimele 4 săptămâni, ultimele 6-12 luni, aceste excepții fiind specificate pe chestionar.

4. Colectarea și procesarea datelor
4.1. Sursa de date
4.1.1. Cercetări statistice
Cercetarea Bugetelor Gospodăriei Casnice (CBGC)
4.1.2. Surse administrative
Nu sunt utilizate
4.1.3. Estimări
Nu se aplică

4.2. Caracteristica cercetării statistice/surselor administrative

4.2.1. Obiectiv și scurt istoric

CBGC are un istoric de peste 50 ani. Prima cercetare pe teritoriul Republicii Moldova este dotată cu anul 1954. Pe măsura intervenirii unor schimbări în situația socio-economică a țării a fost ajustată și modalitatea de efectuare a acestei cercetări.

Primele schimbări majore au avut loc în 1996 în legătură cu reformarea economiei țării și implementarea standardelor internaționale în sistemul statistic de colectare a informației. Cu asistența tehnică a Băncii Mondiale a fost proiectat un eșantion probabilistic, fiind racordat și instrumentarul cercetării la principalele recomandări internaționale, în special a fost introdusă colectarea datelor privind cheltuielile de consum ale populației conform clasificării internaționale COICOP.

Începând cu anul 2006 realizarea CBGC se realizează conform noului plan de sondaj și a chestionarelor îmbunătățite.

A) Introducerea noului plan de sondaj a presupus: a) crearea cadrului comun de eșantionare AFM și CBGC (crearea rețelei unice de anchetatori și controlori, respectiv 150 și 51) și b) introducerea unei noi scheme de rotație.

B) Modificările efectuare în chestionarele cercetării pot fi grupate după cum urmează: a) racordarea definițiilor și principiilor metodologice a indicatorilor ocupării în corespundere cu Ancheta Forței de Muncă (AFM); b) modificarea instrumentarului statistic, inclusiv a chestionarului și registrului gospodăriei; c) schimbarea perioadei de referință pentru veniturile din activitatea individuală agricolă, remitențe, cheltuielile pentru produse alimentare și unele tipuri de cheltuieli pentru serviciile comunale.

Pentru detalii privind schimbările metodologice vezi

http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBGC_ro.pdf

Organizarea practică și conducerea anchetei în teren se efectuează de către Biroul Național de Statistică prin direcțiile/secțiile teritoriale de statistică. Întru realizarea activităților de colectare, verificare, introducere și transmitere a datelor în cadrul organelor teritoriale de statistică sunt organizate echipe, care de regulă sunt formate din 2-4 operatori de interviu și un controlor/operator. În total în cercetare sunt încadrați 150 operatori de interviu care colectează informația în cele 28 localități urbane și 97 rurale selectate aleator pentru acest scop. Pentru verificarea, introducerea și transmiterea informației la sediul central al BNS în teren activează 27 centre dotate cu echipament tehnic modern și care deservește localitățile cercetate din vecinătate. Sarcina ce revine fiecărui anchetator este de 4 gospodării lunar pentru localitățile din mediul rural, 6 – în orașele mici și 10- în municipii (Chișinău și Bălți).

4.2.2. Unitatea statistică

Unitatea de observare este gospodăria casnică.

Unitatea de înregistrare este capul gospodăriei sau altă persoană adultă din gospodărie care cunoaște situația gospodăriei.

4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare

Planul de sondaj folosit pentru CBGC este un plan de sondaj realizat în două trepte.

La prima treaptă, în baza recensământului populației din 2004, a fost proiectat un eșantion stratificat de 129 localități grupate în 150 centre de cercetare, asimilate Unităților Primare de Eșantionare (UPE). Acesta reprezintă Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social, așa numitul eșantion master EMDOS. Pentru stratificare au fost folosite criteriile geografic, mediul de reședință și mărimea localităților. EMDOS cuprinde 53 UPE selectate din mediul urban și 97 UPE selectate din mediul rural.

Începând cu 1 ianuarie 2008 a fost introdusă rotația UPE-urilor. Astfel, o dată la 2 ani, circa 20% din UPE-uri sunt înlocuite cu altele noi, în scopul obținerii unei acoperiri teritoriale mai bune în timp, precum și a unei comparabilități în timp a seriilor cronologice, prin evitarea rupturilor bruște.

În a doua treaptă, se extrag utilizând procedeul extragerii simple aleatoare din EMDOS 9768 de locuințe

pe an. Volumul eșantionului lunar este de 814 locuințe.

Jumătate din gospodării fac parte din eșantionul panel, care presupune observarea acestor gospodării în aceeași lună a selecției inițiale pe parcursul a 4 ani consecutivi.

4.2.4. Periodicitatea cercetării

Colectarea datelor – lunară

Elaborarea datelor – trimestrială și anuală

4.2.5. Colectarea datelor

Pentru colectarea informației în cadrul CBGC sunt utilizate *chestionarul principal al gospodăriei și registrul gospodăriei*. Adicional sunt folosite instrucțiunea de completare, fișa non-răspunsurilor, lista gospodăriilor selectate, scrisoarea către gospodărie.

Se utilizează două metode de înregistrare a datelor: *interviul și autoînregistrările*. În chestionarul principal al gospodăriei înregistrarea datelor se face pe bază de interviu, iar Registrul gospodăriei este completat nemijlocit de către gospodărie.

Completarea chestionarului principal presupune întreținerea unor discuții cu fiecare membru al gospodăriei, iar dacă aceasta nu este posibil, informațiile sunt obținute de la capul gospodăriei, soț/soție sau altă persoană adultă care poate oferi informații complete despre celelalte persoane din gospodărie, cât și despre gospodărie în ansamblu.

Completarea registrului gospodăriei se efectuează de către un membru adult al gospodăriei care este disponibil să facă înregistrări corecte, zilnice sau la perioade cât mai scurte de timp. În caz dacă membrii gospodăriei nu sunt în stare să efectueze parțial sau integral autoînregistrări din motive obiective (bătrâni, bolnavi etc.) înregistrarea datelor se face pe bază de interviu de către anchetator.

Perioada de referință pentru majoritatea datelor colectate în cadrul CBGC este luna calendaristică. Totodată, informația cu referire la ocupația membrilor gospodăriei are drept perioadă de referință ultimele 7 zile, iar pentru unele categorii de venituri și cheltuieli - ultimele 6 - 12 luni.

Pentru mai multe detalii privind colectarea datelor vezi *Nota cu privire la CBGC în anul 2006*

http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBGC_ro.pdf

4.3. Procesarea și compilarea datelor

4.3.1. Validarea datelor

Validarea internă a informației obținute în cadrul CBGC presupune două etape:

A) prima etapă de validare a datelor este efectuată în centrele teritoriale de colectare a datelor de către controlorii responsabili de cercetare și include controlul logic al chestionarelor și în special: urmărirea și verificarea căilor/fluxurilor logice din chestionare; respectarea corelațiilor între răspunsurile la diferite întrebări din chestionarul principal al gospodăriei și registrul gospodăriei, codificarea corectă a variabilelor, eliminarea unor răspunsuri aberante sau ilogice, verificarea corectitudinii și integrității a înregistrărilor efectuate de către gospodărie, etc.

B) a doua etapă de validare a datelor este realizată de către echipa responsabilă de CBGC din cadrul oficiului central al BNS. Această etapă presupune o abordare mai complexă a datelor deja stocate pe calculator, fiind analizați principalii indicatori cu referire la veniturile, cheltuielile și consumul gospodăriei, caracteristicile demo-socio-economice ale membrilor gospodăriei.

La ambele etape de validare a datelor în caz de depistare a unor erori sau inconsistențe este contactat operatorul de interviu pentru verificare și concretizare a informației din chestionare, iar în caz de necesitate este contactată și gospodăria.

Validarea externă a rezultatelor CBGC este realizată cu următoarele surse de informație:

- Statistica conturilor naționale – consumul final al gospodăriei

- Statistica populației – structura populației pe grupe de vîrstă și sexe
- Statistica forței de muncă – structura membrilor gospodăriei după statutul ocupațional și nivel de educație
- Statistica prețurilor – prețurile medii pentru principalele mărfuri și servicii
- Datele administrative privind beneficiarii prestațiilor sociale (CNAS) – mărimea medie a prestațiilor sociale, numărul total al beneficiarilor

4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor

Datele anuale sunt calculate ca medii ponderate a datelor din colectivitatea generală.

4.3.3. Ajustările

Nu se efectuează ajustări.

4.3.4. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea principiilor fundamentale ale statisticii oficiale aprobate de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite în 1992 (și de Comisia de Statistică/ ONU în 1994), precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială.

În activitatea de producere a informației statistice, BNS acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a demersului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor statistice, colectare, procesare și elaborare a informației statistice.

Eforturi importante sunt depuse pentru asigurarea plenitudinii și calității prezentării datelor de către respondenții incluși în cercetările statistice.

Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora.

Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente), cu datele altor unități similare, precum și datele disponibile din alte cercetări statistice și surse de date administrative. În caz de necesitate se purcede la imputarea datelor lipsă sau celor inconsistente.

Pentru asigurarea calității datelor primare, sunt organizate întruniri (seminare) cu operatorii de interviu pentru explicarea definițiilor, modului corect de completare a chestionarelor, în special în cazul operării de modificări sau implementării acestora.

4.4. Precizia datelor

4.4.1. Rata de non-răspunsuri

Rata de non-răspuns (R) se determină în baza non-răspunsurilor totale și este calculată după relația

$$R = (nr_{sf} + nr_{ref}) / n$$

unde:

n – numărul de gospodării selectate conform planului de sondaj,

nr_{sf} – numărul de erori ale bazei de sondaj,

nr_{ref} – numărul de refuzuri

Rata de non-răspuns pentru 2008 a fost de 35,2%.

4.4.2. Erori de eșantionare

Erorile de eșantionare sunt exprimate prin estimățiile erorilor limită de eșantionare, ținând cont de complexitatea planului de sondaj, rezultatele fiind garantate cu o probabilitate de 95%. Erorile limită de eșantionare pot fi exprimate și sub formă de interval de încredere, care reprezintă limitele ce vor cuprinde în 95% din cazuri valoarea reală a indicatorului.

Erorile de eșantionare se determină pentru venituri total și cheltuieli total, precum și pe tipuri ale acestora.

La nivel național intervalele de încredere pentru nivelul de semnificație de 95% pentru anul 2008, sunt

estimate la 1326.2± 59.2 lei pentru venitul disponibil pe o persoană și 1370.2±75.9 lei pentru cheltuielile de consum pe o persoană.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Metodologia CBGC cu unele excepții corespunde cu recomandările stipulate în Manualul EUROSTAT „Ancheta bugetelor de familie în UE: metodologie și recomandări pentru armonizare”. Diferențele existente în unele abordări metodologice țin de necesitățile și specificul național.

5.2. Comparabilitatea în timp

Crearea unui eșantion nou, renunțarea la metoda de substituie a gospodăriilor, modificarea designului chestionarelor, construirea unei rețele noi de colectare a datelor – toți acești factori au contribuit la îmbunătățirea calității datelor obținute, dar totodată, aceste schimbări implică faptul, că indicatorii obținuți în cadrul cercetării din 2006 nu sunt complet comparabili cu cei din anii precedenți.

Pentru mai multe detalii vezi *Nota cu privire la CBGC în anul 2006*

http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBGC_ro.pdf

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența datelor CBGC cu datele CNAS privind prestațiile sociale:

Perioada de referință: CBGC – luna calendaristica, CNAS – anul calendaristic

Coerența datelor CBGC cu datele BNM privind remitențele:

Definiții: CBGC – sume destinate consumul curent, exclusiv depozite, BNM– toate transferurile bănești.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale, cu stabilirea principiilor generale pentru colectarea, prelucrarea, centralizarea, diseminarea, stocarea informației statistice (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor imparțialității, deontologiei statistice, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței, coordonării la nivel național, colaborării la nivel internațional,

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1049 din 06.10.05 cu privire la aprobarea Regulamentului Biroului Național de Statistică și componenței nominale a Colegiului Biroului Național de Statistică BNS:

- elaborează de sine stătător sau în comun cu alte autorități administrative centrale și aprobă metodologiile cercetărilor statistice și de calcul al indicatorilor statistici, în conformitate cu standardele internaționale, în special ale Uniunii Europene, și cu practica avansată a altor țări, precum și ținând cont de specificul condițiilor social-economice ale Republicii Moldova;
- organizează, în conformitate cu programul de lucrări statistice, aprobat anual de către Guvern, cercetări statistice privind situația și dezvoltarea economică, socială, demografică a țării, executând lucrările de colectare, prelucrare, centralizare, stocare și diseminare a datelor statistice;

Actele legislative și normative după care BNS se conduce în activitatea pot fi accesate pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Despre BNS (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.9(2) al Legii cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, Organele statisticii oficiale sînt obligate să protejeze datele individuale obținute.

În cap. V al legii nominalizate este stipulat, ca informația colectată, procesată și stocată pentru producerea informației statistice este confidențială în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a persoanelor fizice sau juridice și divulgă date individuale. Nu este considerată confidențială:

- a) informația care poate fi obținută din surse public accesibile conform legislației;
- b) informația individuală despre adresă, telefon, denumire, gen de activitate, număr de personal ale persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător;
- c) informația ce se referă la întreprinderile de stat, prezentată la solicitarea autorităților administrației publice centrale și locale de resort;
- d) informația ce se referă la autoritățile administrației publice centrale și locale, la unitățile medico-sanitare publice, la alte instituții publice, centralizată la nivel de unitate.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 24, au acces la informația confidențială persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care informația confidențială este necesară producerii acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la informația confidențială care nu permite identificarea directă poate fi acordat prin decizia directorului general al organului de statistică pentru proiecte de cercetări științifice, strategii și programe de importanță națională, în cazul în care nu există riscul de încălcare a regimului de protecție a datelor individuale și de imixtiune în viața particulară a persoanei.

Art. 25 al Legii stipulează că „Informația statistică nu va fi diseminată utilizatorilor în cazul în care conține informație confidențială. În acest caz, informația centralizată trebuie să conțină date despre cel puțin 3 unități, iar ponderea unei unități să fie de cel mult 85% din totalul informației centralizate”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția informației statistice confidențiale și neadmiterea divulgării ei.

În conformitate cu Legea nominalizată, personalul organelor statisticii oficiale, recenzorii, interviuatorii și alte persoane care, conform atribuțiilor de serviciu, au acces direct la date individuale sînt obligați să păstreze confidențialitatea lor, să nu o divulge sub nici o formă, inclusiv după ieșirea din funcția respectivă, fapt consemnat în angajamentul semnat de fiecare colaborator al BNS.

Pînă la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emiterie

Trimestrial este elaborat Graficul informațiilor operative și a notelor informative elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emiterie

Calendarul de emiterie a informațiilor operative și a notelor informative este plasat pe pagina oficială web a BNS www.statistica.md.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, art. 9 „Organele statisticii oficiale sînt obligate:

- a) să disemineze informația statistică utilizatorilor în volumul, modul și în termenele stabilite în programul de lucrări statistice;

b) să asigure tuturor utilizatorilor accesul la informația statistică neconfidențială în condiții de egalitate privind volumul și termenul de diseminare.”

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina www.statistica.md, rubrica Despre BNS / Acte legislative și normative (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

Pagina web a BNS www.statistica.md reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate informațiile operative, notele informative, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS se plasează pe pagina sa oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Informații operative / Note analitice

Informațiile operative și notele analitice sînt publicate pe pagina oficială a BNS: <http://www.statistica.md> la rubrica Comunicate de presă, conform Calendarului de emisie a comunicatelor de presă.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS care conțin date statistice privind veniturile și cheltuielile populației:

- Culegerea „*Aspecte privind nivelul de trai al populației*” - publicație anuală detaliată ce conține informații referitoare la metodologia și organizarea cercetării, și tabele cu date medii anuale absolute și relative, precum și informații referitoare la evoluția în timp a principalilor indicatori ai nivelului de trai al populației;
- alte publicații statistice: Anuarul statistic; Breviarul statistic; Femei și Bărbați în Republica Moldova, Situația social-economică a Republicii Moldova; note informative trimestriale și anuale; etc.

Acces la publicații:

- în format electronic, pe pagina oficială a BNS www.statistica.md, rubrica Publicații <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&nod=1&>)
- pe suport de hîrtie – în biblioteca BNS (mai multe detalii la adresa <http://www.statistica.md/libview.php?l=ro&idc=340&id=2400>)
- sau pot fi procurate la oficiul BNS (mai multe detalii la adresa www.statistica.md, rubrica Publicații <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&id=2219>)

8.2.3. Baze de date/serii de timp

Seriile de timp privind Veniturile și Cheltuielile populației sînt plasate pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Date statistice / *Veniturile și cheltuielile populației*.

8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale

Chestionarul BIM „Privind statistica veniturilor și gospodăriilor casnice” – la solicitare

Chestionarul CSI „Privind statistica veniturilor, cheltuielilor și consumul gospodăriilor casnice” – trimestrial, anual.

Chestionatul CEE ONU „Studiul privind măsurarea veniturilor gospodăriei” – la solicitare.

8.2.5. Solicitări de date suplimentare

BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, notele informative, informațiile operative, celor plasate pe pagina oficială web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială.

9. Referințe (link-uri) utile

9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia

Metodologia este disponibilă pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Noutăți și evenimente / Seminare și conferințe / Masa rotundă Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice(26.10.2007) http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBG_C_ro.pdf

9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare

Rapoartele de evaluare a BNS sînt disponibile pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Despre BNS

/Evaluări și opinii despre BNS / Rapoarte de evaluare
(<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2739>).

9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor

Sondajele de opinie ale utilizatorilor sînt disponibile pe pagina oficială www.statistica.md , rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Sondaje de opinie
(<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2740>).

9.4. Alte referințe utile

Baza de date EUROSTAT	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database
Baza de date UNData	http://data.un.org/Browse.aspx
Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU	http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/
Baza de date a Departamentului de Statistică al Biroului Internațional al Muncii	http://laborsta.ilo.org/